

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 528/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Prima banka Slovensko, a.s.**, Hodžova 11, Žilina, IČO 31 575 951, zastúpenej SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Štefánikova 8, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/85/2021 z 12. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátenie veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Súčasne požaduje náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka sa domáhala proti žalovanému [REDACTED] zaplata sumy 4 511,60 eur s príslušenstvom z dôvodu, že žalovaný po vyčerpaní úveru porušil svoju zmluvnú povinnosť splácať úver riadne a včas, pričom sťažovateľka úver predčasne zosplatnila a žalovaný po zosplatnení úveru neplnil ani čiastočne.

3. Okresný súd Revúca rozsudkom sp. zn. 8Csp/219/2017 z 21. augusta 2018 žalobe vyhovel v celom rozsahu. Rozsudok okresného súdu z 21. augusta 2018 bol zrušený uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43Co/6/2019 z 15. mája 2019.
4. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 8Csp/219/2017 z 29. októbra 2019 bol žalovaný zaviazaný povinnosťou zaplatiť sťažovateľke sumu 4 511,60 eur s príslušenstvom (výrok I), súčasne bol sťažovateľke proti žalovanému priznaný nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (výrok II) a na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok III).
5. Z rozsudku okresného súdu z 29. októbra 2019 vyplynula skutočnosť nesplácania splátok úveru zo strany žalovaného riadne a včas, takže žalovaný bol v omeškaní so splátkou úveru viac ako 3 mesiace a sťažovateľka 18. septembra 2017 vyhlásila predčasnú splatnosť úveru, pričom upozornila žalovaného na možnosť zosplatenia úveru podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka výzvou zo 17. júla 2017. Podmienky vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru boli splnené a celý úver sa stal splatným k 18. septembru 2017. Neodoslanie výzvy zo 17. júla 2017 sa javilo okresnému súdu ako málo pravdepodobné a účelové.
6. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 13CoCsp/2/2020 z 11. júna 2020 rozsudok okresného súdu z 29. októbra 2019 vo výroku I zmenil tak, že žalovaného zaviazal povinnosťou zaplatiť sťažovateľke sumu 3 168 eur s príslušenstvom a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok I), a vo výrokoch II a III zmenil tak, že sťažovateľke priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 34 % (výrok II) a nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 34 % (výrok III).
7. Krajský súd v podstatnom vyhodnotil zistený skutkový stav inak a dospel k záveru, že sťažovateľka nepreukázala doručenie upozornenia žalovanému na uplatnenie práva zosplatiť úver podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, a preto na jej strane nevzniklo právo na zosplatenie úveru a oprávnenie domáhať sa zaplata celého zostatku poskytnutého a nezaplateného úveru. Odvolací súd následne posudzoval, či vzhľadom na uplatnenie zaplata peňažnej sumy zo strany sťažovateľky z titulu uzavretej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pri ktorej nebolo preukázané zosplatenie úveru, vznikol sťažovateľke nárok na peňažné plnenie proti žalovanému, pritom dospel k záveru o priznaní sumy tak, ako to je uvedené vo výroku I citovaného rozhodnutia, a to z titulu nezaplatených dlžných splátok splatných ku dňu vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu, počnúc splátkou splatnou 15. júna 2017 až po splátku splatnú 20. mája 2020.
8. Na podklade dovolania podaného žalovaným z dôvodu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) bol rozsudok krajského súdu z 11. júna 2020 zrušený a vec vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie. Žalovaný v rámci väd zmätočnosti namietol okrem iných to, že odvolací súd konal *ultra petitum*.
9. Najvyšší súd považoval námietku o konaní odvolacieho súdu *ultra petitum* za dôvodnú, pričom poukázal na závery obsiahnuté v jeho uznesení sp. zn. 4MCdo/15/2010 z 27. júla 2011, z ktorého vyplynula povinnosť súdu rešpektovať predmet konania vymedzený žalobným návrhom, čo znamená, že plnenie nemôže priznať ani z iného skutkového základu, než aký bol predmet konania vymedzený v žalobnom návrhu.

10. Odvolací súd podľa najvyššieho súdu svojím postupom pri posudzovaní žalobou uplatneného nároku sťažovateľky prekročil rámec ňou vymedzeného petitu, pretože jej priznal plnenie z iného skutkového základu, než aký bol vymedzený v žalobnom návrhu, keďže po skutkovej stránke v žalobe jasne tvrdila, že došlo k zosplatneniu poskytnutého úveru a v uvedenom smere produkovala k svojim tvrdeniam aj dôkazy. Súd prvej inštancie žalobe vyhovel, zastávajúc názor, že k zosplatneniu úveru došlo, avšak odvolací súd bol, naopak, toho názoru, že zosplatnenie úveru je neplatné. Pokiaľ napriek uvedenému odvolací súd bez procesnej aktivity sťažovateľky, ktorá sa na jediné pojednávanie nariadené odvolacím súdom nedostavila, tejto priznal časť uplatneného nároku v spore (spolu s príslušenstvom), v ktorom nemohol prekročiť návrhy strán (§ 216 CSP), navyše s ochranou slabšej strany, ktorou bol žalovaný, porušil tým zásadu *ne ultra petitem*, čím porušil právo žalovaného na spravodlivý proces

II.

Argumentácia sťažovateľky

11. Sťažovateľka namieta, že priznaním neuhradených splatných splátok pri ich číselnom porovnaní s pôvodne uplatneným nárokom zjavne nemohlo dôjsť k porušeniu zásady *ne ultra petitem*, keďže sťažovateľke bolo v konečnom dôsledku prisúdené menej, ako žiadala v žalobe.

12. Podľa sťažovateľky ide o ten istý nárok zo záväzkovoprávneho vzťahu založeného úverovou zmluvou, pričom rozhodujúcou skutočnosťou je porušenie zmluvnej povinnosti plniť riadne a včas zo strany žalovaného. Priznanie plnenia jednorazovo, ako požadovala sťažovateľka, vychádzajúc z presvedčenia, že úver je zosplatnený riadne, alebo v splátkach záviselo výlučne od právneho posúdenia súdu. Dôvodí, že posúdenie zistených skutkových okolností a ich podriadenie pod určitú právnu normu je úlohou súdu (*iura novit curia*).

13. Aj keď odvolací súd nepovažoval za preukázané riadne zosplatnenie úveru z dôkazných prostriedkov a zo skutkových zistení naďalej vyplýva, že pohľadávka z úverovej zmluvy nie je dosiaľ splnená. Odvolací súd tak podľa sťažovateľky neprekročil žalobný návrh, keď priznal sťažovateľke nárok na zaplatenie jej časti, ktorú považoval za preukázanú. Nemožno opomínať, že pre spotrebiteľskú povahu sporu je zmena žaloby neprípustná (§ 294 CSP).

14. Akcentovaním spravodlivého usporiadania vzťahov sťažovateľka dôvodí, že akceptovaním názoru najvyššieho súdu o porušení zásady by nastala absurdná situácia, keď by sa veriteľ legitímne domnieval, že došlo k riadnemu predčasnému zosplatneniu úveru a uplatnil by na súde svoju pohľadávku a súd by žalobu po rokoch zamietol v celom rozsahu z dôvodu, že nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie úveru. Veriteľ tak bude nútený podať žalobu o zaplatenie neuhradených splatných splátok, ktorej sa spotrebiteľ ubráni v dôsledku ich premlčania. Je neakceptovateľné sankcionovať veriteľa stratou oprávnenia vyžadovať jednorazové splatenie úveru aj stratou možnosti reálne sa domôcť splatnej istiny úveru pozostávajúcej z jednotlivých neuhradených splátok. Záver dovolacieho súdu o porušení zásady *ne ultra petitem* je zjavne arbitrárny, v dôsledku čoho jeho rozhodnutie neudržateľne zasahuje do základného práva na súdnu ochranu.

15. Arbitrárnym výkladom hmotnoprávnych a procesných noriem dovolací súd negoval princíp rovnosti sporových strán a vytvoril medzi nimi hrubý nepomer v neprospech sťažovateľky.

16. Sťažovateľka mala legitímnu nádej, že na základe podanej žaloby bude žalovaný zaviazaný na plnenie, keďže to tak nie je, došlo k porušeniu jej majetkových práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka neústavnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu kasačnej povahy.

18. Ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. II. ÚS 398/08, II. ÚS 439/2015, II. ÚS 6/2018, III. ÚS 449/2018, I. ÚS 443/2019), podľa ktorej v zásade ústavný súd nepreskúmava zrušovacie rozhodnutia súdov, pretože konanie vo veci samej pokračuje naďalej, avšak z výnimočných dôvodov spočívajúcich buď v závažných pochybeniach súdov blížiacich sa k zmätočnosti, alebo z dôvodov, že kasačné rozhodnutie vytvorilo vo veci pevný hmotnoprávny základ rozhodovania pre súdy nižších stupňov, môže podrobiť aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu ústavnoprávnemu prieskumu a pristúpiť aj k jeho zrušeniu.

19. Ústavný súd preto spravidla nepristupuje k prieskumu zrušujúcich rozhodnutí dovolacích súdov a nezasahuje do prebiehajúceho, ešte neskončeného konania pred všeobecnými súdmi (II. ÚS 562/2018, II. ÚS 406/2018, III. ÚS 481/2017). Takýto prieskum je pripustený len veľmi výnimočne, a to v situácii, keď by namietané pochybenie zaťažilo celý ďalší proces zásadnou vadou, ktorá by už nebola reparovateľná v ďalšom konaní (III. ÚS 46/2013, I. ÚS 227/2018).

20. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka arbitrárnosti kasačného rozhodnutia dovolacieho súdu. V okolnostiach danej veci bolo napadnuté uznesenie najvyššieho súdu posúdené v zásade z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti jeho odôvodnenia, keďže i rozhodnutie, ktorým sa konanie vo veci samej nekončí, musí spĺňať požiadavky plynúce z viacerých čiastkových aspektov práva na súdnu ochranu, náležité a ústavne udržateľné odôvodnenie z toho nevynímajúc. Vecné posúdenie napadnutého uznesenia z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti predstavuje posúdenie konkrétneho procesného postupu kasácie bez toho, aby ústavný súd skúmal ústavnú akceptovateľnosť právnych záverov konajúcich súdov týkajúcich sa veci samej.

21. Ústavný súd poukazuje v kontexte napadnutia rozhodnutia vydaného v dovolacom konaní aj na svoju stabilnú judikatúru, v zmysle ktorej otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné.

22. Vzhľadom na právne závery najvyššieho súdu týkajúce sa existencie vady zmätočnosti (vedúce ku kasácii) a vzhľadom na charakter tohto dôvodu najvyšší súd nevytvoril *expressis verbis* hmotnoprávny základ pre rozhodnutie o veci samej. Nesprávny procesný postup v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorým došlo k porušeniu zásady *ne ultra petitem*, bude potrebné odstrániť postupom súladným s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu, podľa ktorej všeobecný súd musí rešpektovať

predmet konania vymedzený žalobným návrhom, čo znamená, že plnenie nemôže priznať z iného skutkového základu, než aký bol predmet konania vymedzený v žalobnom návrhu (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/15/2010 z 27. júla 2011, obdobne I. ÚS 122/2012).

23. Na tomto mieste ústavný súd hodnotí námietku sťažovateľky, ktorou neguje záver o postupe *ultra petitum* len odkazom na to, že jej bolo prisúdené menej, ako žiadala v žalobe, s ohľadom na rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu a ústavného súdu judikovanú nemožnosť priznať plnenie z iného skutkového stavu, ako toho, ktorý bol v žalobe tvrdený žalobcom, za *prima facie* nedôvodnú. Rovnako nedôvodný je aj odkaz sťažovateľky na skutočnosť, že zo samotných skutkových zistení vyplynulo, že pohľadávka z úverovej zmluvy nie je splnená, keďže z dispozičného princípu, ktorý ovláda civilné sporové konanie, vyplýva, že žalobca v žalobnom návrhu vymedzuje predmet konania po skutkovej a právnej stránke a týmto jeho vymedzením je súd v zásade viazaný. Z uvedeného dôvodu má teda pre posúdenie dodržania zásady viazanosti súdu *petitum* rozhodujúci význam skutkový základ tak, ako ho vymedzil žalobca v žalobe, pričom tento je nosným pre skutkové zistenia, z ktorých súd následne pri právnom posúdení vychádza.

24. Napokon ani odkaz sťažovateľky na § 293 CSP, ktorý chráni spotrebiteľa tým, že si môže byť istý predmetom sporu, nie je dôvodný. Legislatívne ukotvená nemožnosť zmeny žaloby v spotrebiteľskej agende totiž nevylučovala možnosť sťažovateľky v záujme vyhnúť sa neúspechu v spore pri existujúcom vedomí o pochybnostiach preukázania zosplatnenia úveru, aby vo veci podala žalobu o zaplatenie nezaplatených dlžných splátok.

25. Podľa názoru ústavného súdu ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu jasne a zrozumiteľne podáva výklad aplikovaných právnych predpisov a dôvodí svoje rozhodnutie. V napadnutom uznesení najvyššieho súdu ústavný súd, konfrontujúc argumenty sťažovateľky, nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu z jeho strany. Ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je vnútorne logické, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu, nie je arbitrárne a zrozumiteľným spôsobom dáva odpoveď na všetky otázky súvisiace s porušením zásady *ne ultra petitum*.

26. Záver o absencii arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vylučuje možnosť vyslovenia porušenia princípu rovnosti sporových strán, ako aj práv slúžiacich na ochranu majetku.

27. Navyše vo vzťahu k hmotnoprávnemu posúdeniu veci samej ústavný súd zdôrazňuje, že sťažovateľka nestratí (v budúcnosti) v prípade, ak by nebola úspešná v konaní pred odvolacím súdom, možnosť namietať ho v prípadnom následnom dovolacom konaní, prípadne v konaní o ústavnej sťažnosti.

28. Ústavný súd tak dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených základných práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie, ako aj základného práva na rovnosť účastníkov v konaní a ochranu majetku neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení.

29. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

30. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti stratilo opodstatnenie rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky uvedených v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu